

Stanowisko Green REV Institute

w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie szczegółowego zakresu sprawozdania z monitorowania wdrażania działań adaptacyjnych do zmian klimatu oraz mierników monitorowania i wskaźników monitorowania zawartych w miejskich planach adaptacji

Fundacja Green REV Institute pozytywnie ocenia wysiłki Ministerstwa Klimatu i Środowiska na rzecz standaryzacji i transparentności monitorowania Miejskich Planów Adaptacji (MPA) do zmian klimatu. Jednakże wyrażamy poważne zaniepokojenie pominięciem systemów żywnościowych jako kategorii działań adaptacyjnych oraz brakiem wskaźników odnoszących się do żywności, mimo ich kluczowego znaczenia dla odporności miast.

Kluczowe uwagi

1. Brak kategorii "żywność i systemy żywnościowe"

Wśród wymienionych kategorii działań adaptacyjnych w projekcie rozporządzenia zabrakło odniesienia do systemów żywnościowych. Tymczasem:

- żywność jest kluczowym elementem odporności miejskiej – wpływa na zdrowie, gospodarkę, edukację, środowisko;
- miejskie rolnictwo, ogrody społeczne, diety roślinne i skrócenie łańcuchów dostaw to działania realnie adaptacyjne, redukujące ryzyko klimatyczne;
- wykluczenie tej kategorii może oznaczać brak możliwości monitorowania, ewaluacji i finansowania działań, które już funkcjonują w wielu polskich miastach.

2. Zgodność z zaleceniami IPCC i FAO

Zarówno IPCC, jak i FAO wielokrotnie wskazują, że systemy żywnościowe są jednym z kluczowych obszarów działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatu:

- IPCC - Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change – raport wskazuje, że zmiana diety, lokalna produkcja żywności, ograniczanie strat i marnotrawstwa żywności to skuteczne działania klimatyczne

- FAO - The State of Food and Agriculture 2021 – raport podkreśla rolę zrównoważonych systemów żywnościowych w adaptacji i odporności

Pomijanie tych zaleceń to niedostosowanie rozporządzenia do wiedzy naukowej i kierunków międzynarodowych polityk klimatycznych.

Warto zaznaczyć, że w Polsce nadal nie funkcjonują lokalne polityki żywnościowe. Pomimo, że Miasto Stołeczne Warszawa opracowało taki projekt od 3 lat nie został on przyjęty. Miejskie Plany Adaptacji powinny być narzędziem motywowania i zachęcania władz samorządowych do uwzględniania w swoich strategiach działań na rzecz systemów żywnościowych i uwrażliwiania lokalnych władz w obszarze znaczenia bezpieczeństwa żywności i żywnościowego dla adaptacji i budowania odporności klimatycznej.

3. Doświadczenia Programu Roślinna Szkoła

Green REV Institute jako koordynator programu Roślinna Szkoła (www.roslinnaszkola.pl) prowadzi działania kampanijne, edukacyjne i systemowe w zakresie:

- dostępu do roślinnych, zdrowych i niskowęglowych posiłków w placówkach edukacyjnych,
- podnoszenia świadomości klimatyczno-żywnościowej,
- budowania lokalnej odporności przez transformację żywnościową.

Szkoły i samorządy uczestniczące w programie wprowadzają realne działania adaptacyjne poprzez:

- modyfikację wyżywienia publicznego (niższy ślad węglowy),
- wdrażanie pilotażowych programów żywieniowych jak np. we Wrocławiu, Łodzi, dzielnicy Ochota w Warszawie,
- realizację programów dla przeciwdziałaniu marnowaniu żywności,
- budowanie współpracy z lokalnymi rolnikami i rolniczkami,
- wprowadzanie ogrodów przyszkolnych, farm miejskich i gminnych,
- edukację dzieci i rodziców o zrównoważonej diecie.

Te działania nie znajdują odzwierciedlenia w raportach MPA, jeśli żywność nie zostanie ujęta w rozporządzeniu.

4. Brak wskaźników żywnościowych

Wśród obowiązkowych mierników i wskaźników brakuje jakiegokolwiek odniesienia do żywności, np.:

- powierzchni terenów uprawnych lub ogrodów miejskich,
- liczby szkół oferujących posiłki roślinne,
- zmniejszenia marnotrawstwa żywności w instytucjach publicznych,
- liczby lokalnych producentów i dostawców żywności współpracujących z samorządem.

To istotna luka, która utrudni skuteczne raportowanie działań, których wpływ na adaptację jest udokumentowany.

Rekomendacje Green REV Institute

Wprowadzenie kategorii "żywność i systemy żywnościowe" do katalogu działań adaptacyjnych.

Dodanie wskaźników i mierników odnoszących się do:

- dostępności zrównoważonej, lokalnej żywności,
- udziału diety roślinnej w placówkach publicznych,
- skali marnotrawienia żywności,
- rozwoju miejskich form produkcji żywności.

Zalecenie uwzględniania działań żywnościowych (np. w edukacji, zdrowiu, zieleni, innych) w raportach nawet bez wyraźnej kategorii – do czasu uzupełnienia ram monitorowania.

Podsumowanie

Bez transformacji systemu żywnościowego miasta nie zbudują odporności na zmiany klimatu. Projekt rozporządzenia, mimo swojej technicznej rzetelności, wymaga uzupełnienia o aspekt żywnościowy, aby w pełni odpowiadał wyzwaniom XXI wieku i opierał się na aktualnej wiedzy naukowej. Green REV Institute apeluje o uzupełnienie katalogu działań oraz listy wskaźników i mierników o komponent żywnościowy.

Green REV Institute

Green REV Institute jest wegańskim think tankiem, akredytowanym przy Programie Środowiskowym Organizacji Narodów Zjednoczonych, interesariuszem Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności, inicjatorem koalicji Future Food 4 Climate raz Federacji Bezpieczna Żywność. Jako grupa organizacji pozarządowych, reprezentujących m. in. środowisko rodziców, przedstawicieli i przedstawicielek nauki oraz dietetyki od dawna prowadzimy działania mające na celu zmianę przepisów dot. żywienia zbiorowego i zagwarantowanie dzieciom i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych dostępu do zdrowej i bezpiecznej żywności. W 2024 przeprowadziłyśmy kompleksowe badania posiłków w ponad 1500 szkołach podstawowych w Krakowie, województwie lubelskim, województwie mazowieckim. Wyniki pierwszych analiz wraz z komentarzami ekspertów i ekspertek zawarliśmy w Magazynie Bezpieczna Żywność. Green REV Institute prowadzi Program Roślinna Szkoła, który integruje i wdraża postulaty w zakresie budowania zdrowego i bezpiecznego otoczenia żywności. Program został poparty przez ponad 50 osób decyzyjnych w samorządach w całej Polsce.